

Foto: Bram de Goeij

Ottolien Boeschoten en Gerold Guthman zijn druk aan het repeteren voor de kindervoorstelling *Meis! Het geheim van het bos*, voor alle kinderen en ouders in de Plantage, Weesperbuurt, Kadijken en Eilanden. Als in een hoorspel wordt alle geluid op toneel aanschouwelijk gemaakt. Ook heel geschikt voor kinderen en ouderen met een visuele beperking! Mis deze voorstelling niet!

IN DIT BULLETIN

Activiteiten najaar

Een interview met actrice Ottolien Boeschoten over de kindervoorstelling *Meis!* op blz. 2. De Literaire Middag heeft Annet Mooij met haar nieuwste boek *De eeuw van Gisèle*; jeugdschrijfster Bette Westera leest en zingt gedichten, muzikaal ondersteund door Diederik van Essel blz. 3.

Artikelen

Eik en Linde was jarenlang het vaste honk voor optredens van de Vrienden; maar dat houdt op: Paul Verberne legt uit, blz. 4. In haar *Observaties* duikt Joke van der Wey het winkellandschap van de *Roetersstraat* in, blz. 6.

En verder

De november *SOOP*-lezing met Hans van Dalen van *Z! De Amsterdamse straatkrant*, op blz. 5. Plantagededicht: de winnares van de *Plantage Poëzieprijs*, Saskia van Leendert op blz. 6.

Meis! Het geheim van het bos

Het Crea-theater, Nieuwe Achtergracht 170

Woensdag 21 november; aanvang 14.30 uur (graag op tijd aanwezig); duur: ca. 60 minuten

Vanaf 6+ maar voor alle leeftijden geschikt

Niet alleen voor leden

Toegang gratis voor ouders en kinderen (vrijwillige bijdrage)

Op woensdag 21 november vindt er een bijzondere gebeurtenis plaats: de Vrienden presenteren voor het eerst een jeugdtheatervoorstelling.

Meis! wordt gespeeld door Ottolien Boeschoten en Gerold Guthman, die eerder de voorstelling *Iep!* maakten naar het bekende boek van Joke van Leeuwen. De pers oordeelde toen: 'Liefdevol spel! Op speelse wijze betrekken de acteurs de kinderen bij het verhaal...razend knap...met veel verbeeldingskracht...heel aansprekend.' Lees het interview op blz. 2.

Chagrijnige bromvlieg en muis op racefiets

Joke van der Wey

Terugfietsend van de studio in de Jordaan waar ik te gast was bij Ottolien Boeschoten vertrouw ik de meest gewone geluiden niet meer. Die kreet, is dat een aangereden fietser of is het een halsbandparkiet? En wat is dat voor plons in de Prinsengracht? Loopt mijn wiel aan of is het iets anders? Die gevoeligheid voor geluiden komt door alles wat Ottolien me heeft laten zien (en horen!) in de werkruimte waar ze met Gerold Guthman bezig is aan hun nieuwe voorstelling Meis! Het uitgangspunt van Meis! is een hoorspel dat jaren geleden door de VPRO werd uitgezonden. Ottolien herinnert zich nog goed met hoeveel plezier de acteurs indertijd hun dieren een stem gaven: 'Gerard Thoolen zàg je gewoon in een dolle hond veranderen. Jet van Boxtel, die bij jullie in de Plantage woont, had het geregisseerd en vormgegeven, heel mooi gedaan en van haar heb ik geleerd hoe je geluiden en tekst samenvoegt. Later zijn we op het idee gekomen om van dit hoorspel een theatervoorstelling te maken waarbij je kinderen laat meemaken hoe geluid werkt.' Tom Sijtsma schreef het scenario en Bram de Goeij regisseert.

Een licht onbetrouwbare vos

Meis is een klein meisje dat door haar ouders is achtergelaten in een bos. Niet expres hoor. Ze heeft zoveel broers en zusjes dat pa en moe niet zo gauw in de gaten hadden dat er eentje ontbrak. Ze dwaalt een beetje rond tot ze ineens oog in oog staat met een muis op een rood racefietsje. En Muis vertelt Meis een groot en goed bewaard geheim: dat dieren kunnen praten. Zo begint Meis aan een groot avontuur waarin ze allerlei dieren ontmoet, zoals een chagrijnige bromvlieg en een licht onbetrouwbare vos die haar steeds dieper het bos inlokt. Langzaam komt

Geluiden maken met paraplu en ouderwets zakkammetje

Foto: Bram de Goeij

ze erachter wie te vertrouwen is en wie niet en hoe je in het bos moet leven.

Hoe ziet dat eruit, een hoorspel dat een theaterstuk is geworden maar dan zonder maskers of verklede acteurs? Ottolien: 'Het visuele aspect vertellen we gewoon. Gerold vertelt over Meis en op een gegeven moment trekt hij mij het verhaal in. Daarna loop ik het toneel op (het bos in) en speel ik Meis.'

Ottolien draait aan het wiel van een ouderwetse naaimachine en daar hoor je een trein. Even schudden aan een ketting en daar zie je een dolle hond. De Vlaamse Gaai komt uit een vogelfluitje. Het is je reinste *Geräuschmacherei*. Fascinerend hoe je de wind door het bos hoort waaien als Ottolien met haar handen lichtjes door een bosje VHS tape gaat en hoe hard het dondert als ze tegen een paar blikken platen slaat. En dan al die verschillende soorten regen. Splitterwten die in een metalen bakje gegoten worden zijn dikke druppels, een ritselend kralengordijn maakt regenruis, aluminiumfolie een zacht motregentje; het is puur auditieve tovenarij.

Verbeelding aanwakkeren

De kinderen zien al die geluiden voor hun ogen gemaakt worden en blijven toch in het verhaal. Dat kàn een kind. En veel volwassenen zijn dat vermogen gelukkig ook niet helemaal kwijtgeraakt. 'De kinderen mogen ook van tevoren het toneel op om zelf te kijken hoe we dat doen met al die *props*', zegt Ottolien. Ze kunnen zelfs hun ogen dicht doen, dan werkt het ook. Onze vorige voorstelling, *Iep!* hebben we ooit gespeeld voor kinderen met een visuele handicap en die vroegen toen: "Mogen we even het toneel op om te voelen aan het decor?" Op die manier wisten ze waar ze naar "keken". Dat was wel een inspiratie.'

De voorstelling is voor 6+. Is dat niet juist de tijd dat het magisch kinder-denken minder wordt? Daar is Ottolien niet bang voor. 'Het is wel een echte theatervoorstelling, hè, met drie lagen erin. Je hebt het verhaal van Meis in het sprookjesbos met sprekende dieren, je luistert naar een hoorspel en je ziet ook nog een verteller en een vrouw op het toneel. Heel jonge kinderen kunnen dat nog niet aan. Maar met 6+ is de magische wereld echt nog niet verdwenen.'

Gerold zit al 20 jaar in het kindertheater en Ottolien is als freelancer ook geen onbekende in de wereld van het kindertoneel. Vinden zij kinderen veranderd onder invloed van alle prikkels waar ze tegenwoordig mee om moeten gaan? 'Natuurlijk zijn ze meer op beeld gericht dan vroeger, met alle youtubefilmpjes en dergelijke, maar kinderen blijven in principe toch hetzelfde. Met deze voorstelling willen we in elk geval hun eigen verbeelding aanwakkeren. En het is ook een heel mooi verhaal over hoe een kind zich in moeilijke omstandigheden toch weet te redden.'

De opvoering voor de Vrienden wordt financieel ondersteund door de Werkgroep Kunst en Cultuur Oostelijke Binnenstad.

Literaire Middag in de SOOP!

De SOOP, Nieuwe Kerkstraat 124
Zondag 18 november;
aanvang 15.00 uur
Toegang € 5. Gratis voor leden.

Op zondag 18 november zal weer een sprankelende Literaire Middag plaatsvinden, een feestelijke bijeenkomst die al weer voor de vierde keer gepresenteerd wordt door Jos van Hest en Cees van Ede. Verdrietig namen we vorige keer afscheid van ons oude, vertrouwde Café Eik en Linde (zie blz. 4), maar enthousiast hopen wij u te verwelkomen bij de Stichting Ontmoetingsruimte voor en door Ouderen in de Plantage Weesperbuurt, ofwel de SOOP.

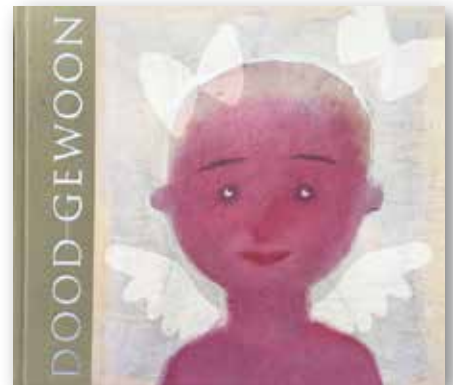
De eerste gast deze middag is schrijfster en biografe **Annet Mooij**, van wie onlangs *De eeuw van Gisèle* verscheen,

kast van kinderboekenschrijfster Bette Westera kan nauwelijks meer dicht. Ze kreeg Vlaggen en Wimpels, Zilveren en Gouden Griffels en voor haar poëzieboek *Doodgewoon* de Woutertje Pieterseprijs.

Het werk van Westera is in veel Europese landen, maar ook in Japan, Taiwan en Korea, in vertaling verschenen. Zij wordt wel eens de nieuwe Annie M.G. Schmidt genoemd omdat haar geestige, soms melancholieke, soms grimmige verzen zo soepel ritmisch en zonder rijm dwang lopen. Dat vond ook de jury van de Gouden Griffel, die over *Held op sokken* zei: 'In dit verhaal zingt de taal dankzij rijm en ritme. Wat is het een feest om dit boek voor te lezen!' Met haar man, gitarist Diederik van Essel, schrijft Westera ook liedjes. Als kers op de taart zullen ze er vanmiddag samen een aantal ten gehore brengen.

Komt allen, want met zulke bijzondere gasten belooft het een fantastische middag te worden.

openstelde voor enkele onderduikers, hebben een bepalende rol in haar leven gespeeld.

Cees van Ede, die Annet Mooij deze middag interviewt, maakte in 1997 een televisieportret van Gisèle d'Ailly. In het tijdschrift *Ons Amsterdam* vertelt hij hoe het maken van die film heeft geleid tot een 'vriendschap tot de dood'. Annet Mooij schreef eerder non-fictie boeken zoals *Branie*, de biografie van feministe Mina Kruseman, en *Dag in, dag uit*, een geschiedenis van *de Volkskrant* tussen 1980 en 2010.

Na de pauze gaat Jos van Hest in gesprek met **Bette Westera en Diederik van Essel**. Het deurtje van de prijzen-

Foto: Michiel van Nieuwkerk

een biografie over leven en werk van Gisèle d'Ailly van Waterschoot van der Gracht. Mythe en werkelijkheid van een kunstenares, zo luidt de ondertitel van deze schitterende vertelling over een vrouw wier honderdjarig bestaan rijkelijk gevuld was met bizarre, fascinerende avonturen en intrigerende vriendschappen en liefdes.

Als dochter van een Oostenrijkse barones en een Amsterdamse patriciër woonde zij achtereenvolgens in Amerika, Oostenrijk, Frankrijk, Griekenland, Engeland en Nederland. Met name de gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen zij haar (destijds nog) kleine Amsterdamse bovenwoning

Foto: Tim Zoetmuider

'Zo'n warme plek'

Geen optredens meer in Eik en Linde

Ineke Vlug

Met de muziekmiddag van 7 oktober is een einde gekomen aan de jarenlange samenwerking van Café Eik en Linde met de Vrienden. Een waardige afsluiting van een tijdperk. Paul en Mary Verberne, jarenlang de onnavolgbaar hartelijke gastheer en -vrouw van de Vriendenmiddagen in Eik en Linde, besloten jaren geleden al dat het op hun 75ste welletjes moest zijn. Een gesprek met Paul Verberne.

Hoe kwamen de Vrienden bij Eik en Linde terecht?

Ko en Wilma van Geemert vormden de kern van de Vrienden en Ko was een vaste bezoeker van Eik en Linde. Wij hadden toen nog de bovenzaal en van het een kwam het ander. De eerste activiteit was de Plantage Poëzie Prijs. Ik kan Wilma nog zo uittekenen aan dat tafeltje bij de trap, een schoendoos op tafel voor het geld. Mary werd penningmeester, zelf heb ik me er, tot voor tien jaar geleden, nooit bestuurlijk mee bemoeid, al zaten de Vrienden wel in mijn hart.

Veranderden de activiteiten in de loop der jaren?

De Plantage Poëzieprijs verliep jarenlang volgens hetzelfde stramien, dat werkte goed en was altijd leuk. Geleidelijk kwamen er andere activiteiten bij, zoals de muziekmiddagen. Barokorkest Eik en Linde is hier opgericht en heeft ook een paar keer bij ons opgetreden. Regelmatig kwamen er mensen uit het café bij zitten, veelal met een culturele belangstelling. De klad kwam erin toen in 2003 de bovenzaal wegging. Vanwege de goede, zeg maar gerust intieme relatie met de Vrienden, hebben wij toen gezegd dat de Vriendenactiviteiten beneden door konden gaan. Ook daar is veel moois gebeurd.

Optreden in Eik en Linde van zangeres Meneka Senn met Maxim Shamo aan de piano, 8 maart 2009.

Veranderde de sfeer daardoor?

Zowel met boven als beneden had ik een goed gevoel, misschien vond ik de sfeer beneden nog wel beter. Als er in het café maar twintig mensen zitten, heb je al een leuke sfeer, boven was het met zo weinig mensen dan toch een beetje behelpen.

Maar iedereen wil naar Eik en Linde...

Dat is het probleem, het is zo'n warme plek. Zelf hebben Mary en ik altijd enorm genoten van de activiteiten. Eik en Linde was een centrum in de buurt, wel een café, maar toch ook een beetje een buurthuis. Dat is de laatste twee, drie jaar veranderd. Wij zijn nog wel uit het Plantagehout gesneden, maar dat ligt weer anders voor onze zoon, die nu het café bestiert. Hij offert zijn zondag liever niet op, zoals Mary en ik hebben gedaan. Overigens zagen wij het niet als een opoffering, het viel bij ons net goed. De kinderen waren het huis uit en we hadden de zondag over, want Eik en Linde is traditioneel op zondag altijd dicht.

Niet voor ons...

Voor Mary en mij was Eik en Linde niet de plek waar de grote dingen gebeurden, maar wel de plek waar op een of andere manier alles kon, dat was de charme ervan. Waar het altijd prettig voelde, als een paar oude schoenen. Je deed de deur open en het kon starten, of het nou literair was of muzikaal. Wie kan nou in zijn eigen huiskamer al die leuke mensen ontmoeten zonder dat je er de deur voor uit hoeft te gaan?

Jonge kunstenaars uit de Plantage

Laura Hermanides

Sophie Heyligers

Vlak voor aanvang van de première van haar nieuwe korte fictiefilm *Amantea* tijdens het 'Da Bounce Urban Film Festival' (DBUFF) in Pathé Arena, sprak ik filmmaakster en oud-klasgenoot Laura Hermanides (30) over haar werk en inspiratie.

De film *Amantea* is vernoemd naar het dorpje in Zuid-Italië (Calabrië), waar hij is opgenomen. In vijftien minuten wordt het verhaal verteld van een broer en zus uit Curaçao die door het overlijden van een oom de demonen uit hun verleden opnieuw onder ogen moeten zien. Het maken van de film is onderdeel van een project waarbij filmmakers van over de hele wereld tegelijkertijd in *Amantea* een film maken. Laura: 'Het dorpje is heel bijzonder en inspirerend. De Italianen in die streek zijn over het algemeen conservatief, arm en katholiek, en leven noodgedwongen samen met vele gestrande (economische) vluchtelingen. In die setting krijgen de filmmakers de ruimte om een interessant project tot stand te brengen.'

Van oorsprong maakt Laura observerende documentaires, maar de laatste tijd heeft ze bewust een drastische uitstap gemaakt naar korte film en fictie. De reden: 'Het creëren van lange films kost heel veel tijd, het is een trage kunstvorm. Ik had erg de behoefte om weer plezier te krijgen in het maken in plaats van het grootste deel van de tijd achter de computer te zitten.'

'Bovendien vind ik observerende documentaires ethisch gezien best lastig: je moet er een bepaalde energie in stoppen die soms tegenstrijdig voelt. Je stapt echt in het leven van een persoon die in een lastig parket zit en volgt zo een intieme en dramatische strijd. Je wint vertrouwen zodat je dichterbij kan komen juist op een moment dat iemand liever niet gefilmd wil worden. Bij fictie sta je allemaal aan dezelfde kant van de camera, ook de acteurs. Je probeert ook nu alles uit je cast te halen, maar bij fictie is dat een gezamenlijk doel.'

Laura woonde vroeger op de Nieuwe Herengracht en zat op de Boekmanschool bij Meester Shon, door wie ze zich als persoon erg gezien voelde. Ze verhuisde als kind maar nu haar moeder opnieuw in de Plantage woont, komt zij er ook weer geregeld. 'Het contrast in de buurt, met die heftige geschiedenis en de vredigheid van nu, blijft fascinerend. We moeten ons blijven herinneren wat daar heeft plaatsgevonden en alert blijven op dat soort gevaren.'

De dag na dit interview berichtte Laura dat *Amantea* de DBUFF -prijs 'Best Short Film' heeft gewonnen.

Andere films

- *Nymphet* (2016)
- *Geef me 's ongelijk* (2015, <https://www.2doc.nl/documentaires/series/teledoc/2015/geef-me-s-ongelijk.html>)
- *Wij zijn er klaar voor* (2012)

Voor meer informatie en links naar films: laurahermanides@gmail.com.

SOOP-lezing Hans van Dalzen

*Nieuwe Kerkstraat 124
Donderdag 29 november om 16.30 uur
Toegang gratis, ook voor introducés
Na afloop buurtborrel*

Hans van Dalzen is hoofdredacteur en directeur van *Z-De Amsterdamse Straatkrant*. Deze driewekelijkse krant wordt al vanaf 1995 door dak- en thuisloze verkopers verkocht in Amsterdam en omstreken.

Hans komt vertellen over de geschiedenis van dit veel besproken medium. Na afloop buurtborrel.

*De oktober-editie van
Z! De Amsterdamse Straatkrant*

Winkellandschap Roetersstraat

Joke van der Wey

Waar is het begonnen?

Met het veranderen van avondwinkel Holland-België in Bagels & Beans?

Ach Monnie met je Amsterdamse gein en je heerlijke friet, waar ben je gebleven?

Of begon het met de ontwikkeling van het Wetenseiland inclusief extravert Kratercafé? Het verschijnen van koffietentjes op elke straathoek?

In elk geval is het snel gegaan. In een paar jaar tijd is de Roetersstraat getransformeerd tot een – zullen we het woord nog één keer gebruiken? – bruisende allee met aan beide kanten winkels. En horecagelegenheden, dat vooral. Op het hoekje van de brug

serveert Viavai Italian Smartfood; vino, melanzane, pizza en koffie natuurlijk. Koffie is belangrijk. 'Let's rule the World but first have coffee', staat op de deur bij Krater, waar zich in de zomer veel luidruchtige studenten ophouden. Ik heb altijd medelijden met de buurtbewoners als ik er 's avonds langs fiets. Bij Hartog & Meijer, de Bakkerszonen, kun je ook al koffiedrinken, in zo'n coffeecorner achter de gebakjes. Maar de nadruk ligt hier toch op brood. Helaas niet het heerlijke Hartogbrood van de bakkerij uit oost. Dit is een andere familietak, denkt de bediening. Ze raadt me 'deksels volkoren' aan.

Koffie mag op de Roetersstraat dan 'brainfood' zijn, de echte brainfuel wordt natuurlijk geleverd door Atheneum, op de hoek met de Sarphatistraat. Oorspronkelijk zat er een boekhandel waar studieboeken werden verkocht, maar dit is een fijne allround boekhandel voor de hele buurt.

Het trottoir wordt druk belopen. De gesprekken gaan over slecht gemaakte tentamens en herkansingen. Over gestolen fietsen, maar voor dat probleem hebben we Swapfiets, links naast de bakkerij. Swapfiets levert een fietsabonnement met reparatieservice en zo te zien wordt er druk gebruik van gemaakt.

Ook 's avonds heeft dit vroeger zo bedaagde stukje Roetersstraat een reuring waar menige winkelstraat in de provincie jaloers op kan zijn, maar op het stuk met de platanen, richting Plantage, is het al wat minder. Daar doet koffieshop Het Ballonnetje al haast klassiek aan en Bagels & Beans is ook niet zo flashy als de nieuwere tenten. Toch is het daar ook druk genoeg.

Voor een vleugje 'oud' Plantagegevoel moet je twee bruggen over, richting Artis.

Daar houden Palorma en Happy Corner dapper stand, hoewel aan de overkant nu geen drogist en sigarenwinkel meer gevestigd zijn maar toeristenwinkels. Vooral voor Happy Corner houd ik mijn hart vast. Misschien moeten we niet alleen cappuccino's drinken maar ook af en toe mihoen gaan eten.

En bakkerij Ed Rooth wordt nog steeds node gemist, gezien het witte plakkaat met zwarte rouwrand: *hier, iedere keer weer ...*

Echte Amsterdamse straatpoëzie. En in al zijn melancholie een mooi contrast met 'Let's rule the World' van de nieuwe Plantagegebruikers, de studenten.

2 november 2018, Bakker Rooth

Illustratie: Joanna Blaisse

Plantagegedicht

SASKIA VAN LEENDERT

Het kind in ons

*Moeder, om te klappen
heb je twee handen nodig*

*hoe schuif ik sneeuw
in je hoofd aan de kant*

*we zingen kinderliedjes
in herkansing*

*naar bed naar bed, zeg jij
op weg naar de stilte*

*maar we gaan nog niet naar huis
nog lange niet naar huis*

*moeder, beweeg mee
op de maat van het verdwijnen*

*hoe kan ik je lichter laten reizen
eerst nog wat eten voordat*

*huilende honden botten verslinden
waar zal ik het halen van je héla hola*

*hoe houd ik de moed erin
wanneer ik niet weet nog lange niet*

*hoe laat het is
nog lange niet naar huis*

*waar het zingende zwijgen wacht
in een uitgehold hart*

*héla hola, houd de moed erin
blij, blij, blij.*

Saskia van Leendert (1972) was de gelukkige winnares van de door de Vrienden georganiseerde Plantage Poëzieprijs op 15 september j.l. Zij is dichter

en mindfulness trainer en woont en werkt in Nijmegen. Zij staat met haar gedichten op allerlei podia en heeft verschillende bundels gepubliceerd. In 2016 publiceerde zij met Anne Speckens een set van 50 kaarten met Nederlandstalige gedichten die te gebruiken zijn bij mindfulness training: *Mag ik je omarmen?* Zie ook: www.saskiavanleendert.nl.

Redactie Willem Campschreur, Erik Hardeman, Joke van der Wey. Vormgeving Marianne Boeije.

Uitgave Vereniging Vrienden van de Plantage, Nieuwe Prinsengracht 18-H, 1018 XJ Amsterdam, www.vriendenvandeplantage.nl, info@vriendenvandeplantage.nl, verschijnt 4x per jaar.

Bestuur René Mentink (voorzitter/ledenadministratie), Willem Campschreur (secretaris), Joop Hox (penningmeester), Liesbeth de Ruijter.

Nieuwe leden aanmelden via onze website. Contributie particulieren €16, huisgenoten €7, instellingen/bedrijven vanaf €35 p.j. Betalingen NL04 INGB 0004 4314 90 t.n.v. Vereniging Vrienden van de Plantage, Amsterdam.